

نشر فاتحان

فیرد و باران

روایتی از سردار جنگل، اسلام در سقز
مریم صالحی
ویراستار: سعید زاهای

کتاب راوی جبهه‌ی شمال حرب

کتاب سوم - کتاب سقز
به کوشش خانه متن سین

ناظر مجموعه: سردار حسن رستگارپناه

دبیر تحقیق مجموعه: آیت معروفی

محققان کتاب: رخساره ثابتی - مریم لطفی

مدیر هنری: مهیار سپهری

چاپ: نقش رنگ پنجم

صحافی: معین

فاتحان • بهار ۱۳۹۵ • ۳۰۰۰ نسخه

تهران نوفل لوشاتو هنری کرین پلاک ۳.

۶۶۷۲۲۷۹۹ • ۶۶۷۲۳۵۲۱

مقدمه مجموعه / ۹

مقدمه کتاب / ۱۵

آزسوزمین شمالی / ۱۷

فصل اول / جغرافیای منطقه

جغرافیای سیاسی / ۲۱

جغرافیای انسانی / ۲۲

جغرافیای نظامی / ۲۳

روزهای دور / ۲۵

فصل دوم / تاریخ منطقه

دوران باستان / ۲۹

دوران معاصر / ۳۱

www.ketab.ir

چهار فصل شهر / ۴۱

فصل سوم / درگیری‌ها و اتفاقات مهم

- بحران و پاک‌سازی اول / ۴۳

- بحران و پاک‌سازی دوم / ۱۰۷

سرفهین بی‌غروب / ۲۳۱

فصل چهارم / نقاط مهم منطقه

بی‌نوشت‌ها / ۲۴۵

بج / ۲۷۵

www.ketab.ir

مقدمه مجموعه

کتاب راوی. هنوز انقلاب اسلامی مردم ایران پیروز نشده بود که احزاب و گروه‌ها در مناطق کردنشین کشورمان فعال شدند تا در نظام بعدی تاثیرگذار باشند. رهبران این گروه‌ها می‌دانستند اگر فرصت را از دست بدهند و حکومت مرکزی مستقر شود، قدرت و تاثیرگذاریشان به شدت کم می‌شود. آن‌ها با شعار «خلق کرد» اعتماد مردم محروم منطقه را جلب کردند، حاکمیت نیمه‌مستقر را به چالش کشیدند و تاحدودی بر منطقه مسلط شدند. هرچه پیش می‌رفتیم و تاکید امام و مردم بر استقرار نظام جمهوری اسلامی بیش‌تر می‌شد، تدرکات گروه‌ها هم برای عدم استقرار این نظام بیش‌تر شد.

با استقرار نظام جمهوری اسلامی و تقویت حاکمیت مرکزی و حضور نیروهای سپاهی و ارتشی و جهادی در شهرهای کردنشین، آرام‌آرام کردها از سیطره‌ی فکری گروه‌های سیاسی و مسلح خارج شدند.

مردم می‌دیدند این گروه‌ها (که مسلح هم شده بودند) نه تنها برایشان امنیت نیاورده‌اند، که جهادگرانی را می‌کشند که خانه و زندگی‌شان را در شهرهای دور ایران رها کرده‌اند و به کردستان آمده‌اند تا راه و مدرسه و بیمارستان بسازند و برای مردم امنیت و رفاه بیاورند. پس برخی دیرتر برخی زودتر با آن‌ها همراه شدند و بسیج و پیش‌مرگ مسلمان کرد را شکل دادند تا خودشان جلوه‌گر آن با دشمنان آرامش و دینشان بکنند. هزاران شهید کرد سند با این راهی است.

هوزن در کردستان به سرانجام نرسیده بود که ارتش عراق به مرز ۱۴۰۰ کیلومتری که در آنجا حمله کرد و در نبود ارتشی آماده بخش‌هایی را اشغال کرد و پیش آمد. بعد از آن حمله، پیش‌مرگان مسلمان کرد و نیروهای نظامی منطقه، هم‌زمان، می‌بایست در دو بهیمنی جنگیدند: با ضدانقلاب داخلی و با دشمن خارجی. مجموعه‌ی کتاب راوی روایتی مختصر از این نبردها و این حماسه‌هاست؛ روایت رزم مجاهدان، بی‌بی و غیربومی در سرزمین‌های کردنشین، سرزمین مجاهدت‌های خاموش.

وقتی اردیبهشت سال ۱۳۹۰ کار مجموعه‌ی کتاب راوی را آغاز کردیم، می‌دانستیم نسبت به دوره‌های قبل کار به مراتب سخت‌تر در پیش داریم، چرا که نبرد در شمال غرب هنوز هم غریب و ناشناخته است. رزمندگان خیلی کم خاطره گفته‌اند و کم‌تر متنی داریم که در آن روزه‌ها و رادث این دوره منتشر شده باشد. اسناد و مدارکش هم هنوز جمع نشده‌اند. پس، در آغاز پروژه ما روزشماری از حوادث مناطق را در موضوعات اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و نظامی، به تفکیک هر شهر، آماده کردیم. سپس فهرست و ساختار روایی هر کتاب را تنظیم کردیم. پانزده محقق تحقیقات مفصلی

را برای مناطق مختلف آغاز کردند تا به روایتی منطقی برای هر شهر دست یابیم. مدیر تحقیق در مراحل مختلف تحقیق با بررسی داده‌ها خط روایی ماجرا را اصلاح و بر تولید روایت نظارت می‌کرد.

در روند تحقیق، بیش از همه از اسناد و مدارک سپاه، ارتش و نیروهای سپاه و ژاندارمری و کمیته استفاده کردیم که در سال‌های ابتدایی دهه‌ی مشنات در مرکز مطالعات ملی امنیت پایدار در تهران یا در دبیرخانه‌ی پروژه‌ی شهید بروجرودی در صفهان جمع‌آوری شده بود. سپس به روزنامه‌های متعدد آن زمان، اطریه‌های خبری موافق و مخالف نظام و مجلات مراجعه و تقریباً همه‌ی کتاب‌های مرتب‌شده را بررسی کردیم. در گام آخر هم کاستی‌های روایت را با سفر به مناطق مختلف کردیم و آذربایجان و مصاحبه با حاضران در حوادث، چه نیروهای اعزامی چه نهادهای بومی، رفع کردیم. در تمامی این مراحل اصلی‌ترین یاور ما سردار حسن رسنگارینا، از هم‌زمان شهید بروجرودی، بود که سال‌ها در این مناطق خدمت کرده‌اند و در ده‌ها مثل، برادر خودشان دوستش دارند و این صمیمیت خیلی کار ما را پیش برد.

تحقیق روایی را غیر از ناظر مجموعه، دست کم سه کارشناس دیگر مطالعه کردند. یک کارشناس از سپاهیان مطلع از حوادث منطقه یک کارشناس از برادران ارتشی و یکی از اهالی بومی منطقه. در برخی موارد یک کتاب را بیش از سیزده کارشناس مطالعه می‌کردند و گاهی اوقات هم نمرات متفاوت می‌دادند که ما می‌بایست این نظرات را با هم جمع کنیم و روایتی نو بسازیم. واضح است که هماهنگی‌های شناسایی کارشناسان هر منطقه و اجرایی شدن این فرآیند توان، دقت و زمان بسیاری می‌طلبد چرا که دسترسی به کارشناسان سخت و هماهنگی‌ها زمان‌بر بود. در تمام این فرآیند، پشتیبانی و دقت نظر

سردار علی ناظری، مدیر انتشارات فاتحان، اصلی ترین عامل پیش رفت کار بود. پس از پایان این مراحل، تیم نگارش مشغول نگارش و بازنویسی متن ها شد تا متنی مستند، روان، پرتحرک و صادقانه ارائه کند. متنی که به دور از پیرایه های ادبی ساده باشد و مخاطبش را جدی بگیرد.

درگیری در جبهه ی شمال غرب نسبت به آن چه در جبهه های میانی و غربی می گذشت متفاوت بود و لازم بود متفاوت روایت شود. با جنگی خلی ربه ره بودیم که از تبلیغات ضدانقلاب متاثر و برخواست ظاهرا موجهی بود جنگی که، جز شایعاتی عجیب، کم تر درباره اش می دانیم. مهم ترین پاشنه های این کتاب ها به دست آوردن روایت های اول شخص از نیروهای بومی منطقه ناحه سران در صحنه ی نبرد بود. وقتی با این راویان مواجه شدیم دیدیم که هزار بروردی و هم راهانش در قلب این مردم جا دارند و محبت آن ها، احترام و توجه ما چند برابر کرده است. محبتی که نتیجه ش یاری بی دریغ ایشان به ما در روایت صحیح حوادث منطقه بود.

هر کتاب این دوره را به چهار بخش تقسیم کردیم. بخش اول «از سرزمین شمالی» درباره ی جغرافیای هر منطقه است که عناصر و اثری در نبردهای این منطقه بوده است. بخش دوم «روزهای دوره» درباره ی تاریخ باستانی، تاریخ اسلامی و تاریخ معاصر هر منطقه است که تاثیرش در روایت های بعد از پیروزی انقلاب هم کم نبوده است. نام بخش سوم، بخش اصلی کتاب، «چهار فصل شهر» است که در آن شرحی مفصل از دوره های نبرد در هر منطقه با ضدانقلاب در اشغال ها، محاصره ها و پاک سازی ها را آورده ایم. «سرزمین بی غروب» هم نام بخش پایانی مجموعه کتاب های راوی است که در آن نقاط مهم منطقه را شرح می دهیم.

در این مجموعه، نقشه‌های بیشتر و پرجزئیات‌تری برای کتاب تولید کردیم تا روایت نبرد در این مناطق کوهستانی یا شهری بهتر و ملموس‌تر درک شود. برای به دست آوردن جزئیات یا تلفظ صحیح نام یک روستا یا مکان دقت جادوهای قدیمی بین دو منطقه بارها با فرماندهان و بومیان آن جاتماس گرفتیم تا نقشه‌هایی بسازیم که به دوران نبرد شبیه و نزدیک باشند و بتواند کسی از سخت حساسیت آن نبردها را نشان دهد.

این مجموعه مانند هر کار دیگری، نواقصی هم دارد. ما امیدواریم خوانندگان آن بزرگواران و محترمان با بیان اشکالات و کاستی‌های کار یا ارائه خاطرات یا یادآورها که کمک کنند در چاپ‌های بعدی کتابی دقیق‌تر و روایتی مستندتر عرضه کنیم.

و من الله التالی

سازمان حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس سپاه و بسیج